

Du är med och hjälper!

För varje såld M-magasin går en krona till Unicef och Etiopiens barn. Senast blev det 1 043 000 kronor – hittills alltså cirka 4 miljoner kronor. Alla reportage från Amelia Adamos, Lena Tallbergs och Håkan Elofssons resor hittar du på m-magasin.se

Här kommer Etiopiens lucia med ljus och hopp

De hänger upp malariatält, mäter och väger små barn, visar hur man bygger latriner med mera, med mera. På vår femte resa följer vi Habibat Aman, en av 30 000 hälsoarbetare som utbildats av Unicef och som till stor del är orsaken till förbättringarna i Etiopien. På tio år har barnadödligheten halverats!

Av Amelia Adamo Foto Håkan Elofsson

● Nu är det luciatider med ljus i hår här i Sverige – och lite långsökt kan man se hälsoarbetaren i Etiopien som en lucia: en ung kvinna som kommer med ljus och hopp till otroligt fattiga familjer.

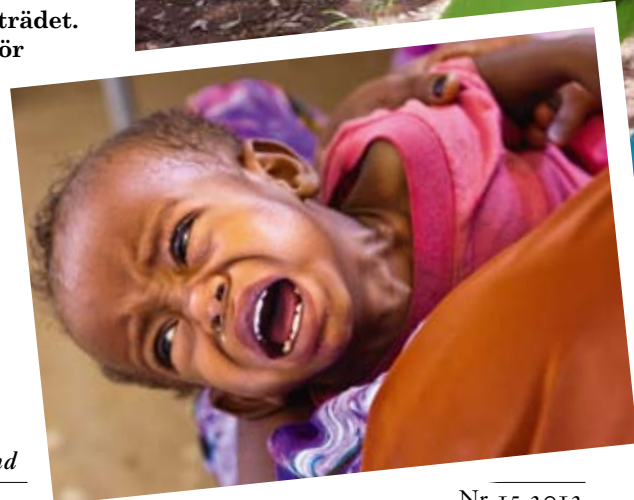
På M-magasins resor med Unicef i Etiopien blir jag ofta rasande, hoppfull och rörd. Rasande över världens orättvisor, hoppfull över allt som faktiskt görs och rörd över alla enskilda öden jag möter, somliga med stark kampvilja, andra som gett upp. Här jobbar många med att rädda liv, som till exempel Unicef som är vår samarbetspartner. Den här dagen ska vi träffa en lucia.

Vi är i byn Babile utanför militärstaden Dire Dawa, långt österut, långt från huvudstaden Addis Abeba. Här lever alla på jordbruk och jordnötter, och kat är det man säljer på marknaden. Kat är en narkotisk växt som tuggas, ett kontrollerat missbruk som hälsoarbetaren **Habibat Aman** säger.

– I hela regionen finns det cirka 6 000 undernärda barn, berättar hon. Innan jag började jobba här var sju av tjugo barn undernärda. I dag är det en på 32 – en avsevärd förbättring. Mycket beror också på att vi ser till att byarna bygger latriner så att vi får bukt med diarréerna.

Vi är med när kvinnorna samlas under det väldiga skuggande trädet. Alla väger sina barn och jämför med förra gången. Alla barn har en egen viktkurva som de får iprickad. De flesta som bor här är analfabeter men förstär hur man följer sitt barns kurva. Glädjen är stor när kurvan går åt rätt håll. Men det gör inte alla kurvor. När vågens pil går åt fel håll ser jag oron i mammornas ögon. Brösten räcker inte till, bebisen vill inte äta och hänger lite slött i mam-

vänd

Här står hälsoarbetaren Habibat Aman och visar vilka som ännu inte byggt latriner. Det är hon som kommer med kunskaper, hopp och krav.

Barnen vägs i en våg som hängs i närmaste träd. Amelia smakar på den supernyttiga näringskrämen som gjort att lille Umar nu visar "grönt" när han mäts. Viktkurvan går åt rätt håll.

forts mans famn. Vad gör du då? frågar jag Habibat.

– Jag skickar dem till hälsostationen, där barnen får tillägg av olika slag beroende på hur undernärda de är. Det är viktigt att få hjälp fort, innan barnet blir skadat. Lyckas vi häva undernäringen före två års ålder, undviker vi mentala problem. (Läs mer här intill).

Hälsostationen är som en enkel vårdcentral. När vi kommer dit är det två mammor på plats för att kontrollväga och mäta armomkretsen på sina undernärda barn varje vecka. Mammorna får sedan en halvtimme i lugn och ro för att försöka mata barnet med nötkräm som innehåller kalorier och näring. Franska hjälparbetare ville hitta något tillskott som var mer hygieniskt än mjölk och kläckte idén när de såg franska barn

vräka i sig Nutella. Nötkrämen är en framgång. Men en del undernärda bebisar vill inte ha något i munnen, och deras mammor kämpar med den värdefulla nötkrämen och petar in den med fingrarna i munnarna på sina trilskande bebisar.

Jag får proväta och tycker att krämen är god! Men de undernärda barnen dricker mest vatten (som kan vara orent), har diarréer och feber och orkar knappt suga på mammans bröst (om hon nu skulle ha mjölk kvar) och ännu mindre svälja halvfast föda från den livgivande krämen.

Lille Umar Amad Adam bör väga tio kilo, men det gör han inte: han väger

bara drygt sex. Hans mamma Shams-hiya Adam har fött barn varje år och hennes bröstmjolk räcker inte. Men flitiga besök på vårdcentralen har hjälpt och gjort att lille Umar äter nu och verkar bli ett av barnen som klarar sig.

Lär ni ut familjeplanering? frågar jag Habibat. Trakten är nästan 100 procent muslimsk.

– Javisst, men motståndet är stort. I dag får många kvinnor Depo-Provera, som är ett preventivmedel i sprutform och räcker i tre år. Men i hemlighet! En del vill inte berätta hemma för då kanske mannen förbjuder henne. Familjeplanering fungerar på många plan: familjen får bättre ekonomi, förbättrar hälsan för mor och barn och är viktigt också psykologiskt, kvinnan känner sig tryggare om hon vet att hon inte blir med barn.

De har en lång väg att gå, dessa kvinnor, men tillsammans med hälsoarbetarna slipper allt fler begrava sina barn. När skördarna slår fel, är det bra med familjer som inte har för många munnar att mata. Hur jobbar ni? frågar jag.

– Med upplysning! Vi diskuterar varför barnet är undernärt, sedan identifierar vi problemet tillsammans och försöker hitta en lösning. Det kan

Etiopien i siffror

Folkmängd: 83 miljoner, 85 procent bor på landsbygden, 48 procent är barn.

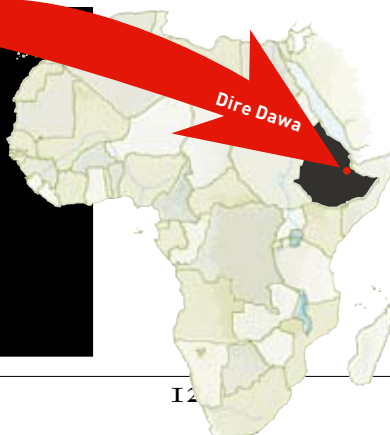
39 procent är fattiga, lever på mindre än 1,25 US-dollar om dagen.

8 procent av barnen under fem år dör.

33 procent av barnen är undernärda.

Mödradödlighet: 0,3 procent.

Medellivslängd: 59 år.

Går det framåt?

– Hälsoarbetarna är huvudsaken till förbättringarna. De integrerar kunskap med praktiskt arbete för att komma till rätta med allvarlig undernäring, sanitet och hygien ute i byarna. De hänger upp malariatält, familjeplanerar, mäter och väger, kollar vattnet, visar hur man bygger latriner, ger vitaminer och assisterar vid barnafödslar, säger **Indrias Getachew**, kommunikatör på Unicef i Etiopien och vår guide och kunskapsförmedlare. Etiopiens National nutrition programme stöds av utländska givare. Den totala femårsbudgeten är 2,1 miljarder kronor.

vara tillägg i form av gröt och eller vitamintillägg. Vi samlar män och kvinnor i byn för att informera om hygien och sanitet. Då utgår vi från en karta som visar alla byggda latriner och var det inte byggts några. Det är förstås lite skämmigt att offentligt bli ”uthängd”, men det fungerar, säger Habibat.

Vem är du då, Habibat Aman? frågar jag den unga kvinnan som är en av cirka 30 000 utbildade hälsoarbetare i Etiopien.

– Jag är 23 år och vill hjälpa mitt folk. Min familj har det ungefär som de jag hjälper här i byarna. Jag fick förmånen att gå i skolan och få utbildning. Nu utövar jag praktisk solidaritet.

Nu har jag träffat så många hälsoarbetare som viger sitt liv åt att hjälpa sitt folk och som låter ungefär som Habibat att jag vet att det inte är någon statlig propaganda. De bor i oländiga terränger

och går mil i hetta för att lära ut sina kunskaper i byar dit inga vägar går. De är Etiopiens hjältar, dessa flickor, alla ogifta och med en övertygelse om att komma med ljuset när det ser som mörkast ut. Och det är inte bara hygien, familjeplanering och matkunskap Habibat lär ut. Hon får också familjerna att förstå att flickorna ska gå i skolan och att det finns hopp, men att de själva måste bygga sin framtid.

När vi lämnar byn har alla bebisar vägt in, och några har skickats i väg till vårdcentralen. Habibat kollar också att alla mammor med barn under fem år är på plats, om inte går hon hem till dem.

Latrinkartan har hängts ut och somliga har fått bakläxa. Habibat är tuff och säger att nästa gång hon kommer ska inga barn till vårdcentralen och alla familjer ska ha byggt en latrin. Det är om en månad! ●

Undernäringens konsekvenser

Om vi bara ser på utan att ingripa när små barn drabbas av svält, bäddar vi också för stora framtida problem. Barns hälsa lägger grunden för framtida samhällen.

Vuxna människor kan klara svält väldigt länge, men med små barn är det helt annorlunda, särskilt under barnets första år och redan i mammas mage, då viktig utveckling sker och störs. I första hand är svält och undernäring livshotande, men att immunförsvaret påverkas är illa nog inför framtida sjukdomskriser. På senare tid har man mer och mer uppmärksammat hjärnskador som orsakats av näringsbrist. Under barnets tre första år är hjärnan mycket känslig och att då drabbas av grav undernäring kan ge bestående skador för resten av livet. När detta sker i stor skala, som i Afghanistan och i en del länder i Afrika där en tredjedel av alla barn är undernärda, får det effekter för lång tid framöver. Även om alla barn får möjlighet att gå i skola, krävs specialsolor för att tillgodose alla barns olika svårigheter. Tänk bara hur det ser ut i svenska skolor där fem procent av alla barn har en adhd-diagnos plus alla med dyslexi och andra handikapp. De som skadades som små under svältkatastrofen i Etiopien under 1980-talet är vuxna i dag. Alltför många har fastnat i fattigdom och annan misär på grund av bestående mentala handikapp.

Om du vill fördjupa dig i hur grav undernäring påverkar hjärnan, kan du läsa *The impact of poverty on the development of brain networks* av **Sebastián J Lipina** och **Michael I Posner** på frontiersin.org

Källa: Unicef

Av Lena Tallberg

Tänk på dem som svälter i jul!

Köp ett näringspaket som innehåller 12 paket högenergikex, 12 förpackningar högenergimjölk, 12 påsar vätskeersättning och 12 påsar nötkräm. **Pris: 305 kr.** Gå in och handla på: unicef.se/gavoshop Du kan också sätta in en summa pengar på Unicefs plusgiro 90 20 01-7 eller bankgiro 902-0017.

